

УДК 336.22:004

ОСОБЛИВІ ПОДАТКОВІ РЕЖИМИ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Ганяйло О.М., к.е.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і
природокористування України, м. Київ*

Савченко Н.М., к.е.н., доцент

Поліський національний університет, м. Житомир

Розвиток сучасної економіки передбачає використання новітніх технологій, створення нових матеріалів, аналіз великих масивів даних, розробку нових систем

управління, які, у свою чергу, потребують детального вивчення ключових компонентів і аспектів цифрової економіки.

Найчастіше цифрову економіку визначають як економіку, яка базується на мережевому використанні цифрових інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), хоча, незважаючи на те, що термін «цифрова економіка» з'явився ще понад 20 років тому, до цього часу в світі загальноприйнятого і гармонізованого її визначення немає.

Цифрову економіку визначають як господарську діяльність, у якій ключовим фактором виробництва є дані у цифровому вигляді або діяльність зі створення, поширення і використання цифрових технологій та пов'язаних із ними продуктів чи послуг. Цифрова економіка основана на нових методах генерування, обробки, збереженні, передачі даних, а також цифрових комп'ютерних технологій. Головними технологіями цифрової економіки являються великі данні, штучний інтелект, технологія блокчейн, квантові технології, робототехніка, віртуальна реальність, тощо.

Оскільки інноваційні технології сприяють розвитку цифрової економіки, кожна країна намагається забезпечити необхідні умови для ведення цієї діяльності. При цьому потрібно не обмежуватись лише наданням пільг інноваційному бізнесу та інвесторам у технології, а також створити більш гнучке правове регулювання для залучення капіталу, охорони прав інтелектуальної власності, віддаленої та попроєктної роботи, залучення іноземних талантів, укладення договорів онлайн, а також забезпечити свободу договору та безпеку ведення інноваційного підприємництва"[1].

Для стимулювання розвитку цифрової економіки України Міністерство цифрової трансформації пропонує низку кардинальних нововведень.

Оскільки, одним із найважливіших секторів для розвитку цифрової економіки є ІТ-бізнес, для подальшого його розвитку було створено та запускається проєкт Diia City, який сприяє розвитку інноваційного та технологічного бізнесу в Україні. Базовий закон про спеціальний правовий режим для ІТ-галузі " Diia City " ВРУ ухвалила 15 липня 2021 року.

Diia City – це віртуальна вільна економічна зона зі спеціальним податковим, фінансовим і правовим режимом.

На думку міністра цифрової трансформації М. Федорова Diiа City є однією з найкращих податкових та правових зон у світі для цифрової індустрії[1]..

Проте, на ключове питання ІТ-галузі щодо податкового навантаження поки що відповіді немає, оскільки податкова частина законопроекту Diiа City ще розробляється.

На сьогодні, більшість ІТ компаній, працюють на умовах спеціального податкового режиму, який передбачає спрощену систему оподаткування, обліку і звітності. Працівники галузі зареєстровані як ФОП, а це означає, що максимальна ставка податку для них - 5%.

Розробники Diiа City декларують, що податкове навантаження становитиме:

- на оплату праці - 5% ПДФО, ЄСВ у 22% з мінімальної заробітної плати та 1,5% військового збору;

- на діяльність компанії і її учасників - 9% податку на виведений капітал (замість 18% податку на прибуток), 0% на доходи фізичної особи, отримані як дивіденди, якщо вони не розподілялись два і більше роки;

- для стимулювання ангельських інвестицій (інвестиції у стартап в обмін на конвертований борг або частку у компанії) – податкова знижка з ПДФО на суму інвестиції в українські стартапи, 0% на доходів фізичної особи, від продажу частини у стартапі, якщо фізична особа володіла ним більше року.

Серед обов'язків резидентів Diiа City виділяють необхідність щорічного подання до Мінцифри звіту про відповідність вимогам зазначеного режиму, у свою чергу, такий звіт має бути підкріплений незалежним аудиторським висновком.

Приєднання до Diiа City буде добровільним, тому компанії можуть просто залишити все, як є, тобто, і на далі працювати за системою ФОП.

І хоча застосування спеціального податкового режиму надасть низку переваг, на основні застереження, щодо зазначеного режиму вказують ІТ-фахівці, зокрема:

- 1) можливість введення нової схеми оптимізації податкового навантаження (застосування компаніями, які безпосередньо не по'язані з ІТ-бізнесом режиму Diiа City через створення ІТ-підрозділу);

- 2) порушення принципів податкового законодавства щодо рівності усіх платників перед законом (не всі учасники ІТ-галузі мають однакові податкові умови);
- 3) вимога аудиту на щорічній основі може стати додатковим фінансовим тягарем для резидентів режиму Diia City;
- 4) можливість у майбутньому підвищення ставок податку та інше.

Отже, режим Diia City це, у першу чергу, спосіб стимулювання ІТ-бізнесу та упорядкування відносин з тими, хто працює у цій галузі. Також це має бути абсолютно нова система оподаткування, яка міститиме як податки, що вже застосовується, так і кардинально нові (податок на виведений капітал). Але введення зазначеного режиму ще потребує ґрунтовного дослідження, аби запобігти негативним явищам на які вказують фахівці ІТ-галузі.

Список використаних джерел:

1. Для чого Мінцифри створює Diia City та як вона розвиватиме ІТ-бізнес в Україні? URL: <https://business.diia.gov.ua/cases/tehnologii/dla-cogo-mincifri-stvorue-diia-city-ta-ak-vona-rozvivatime-it-biznes-v-ukraini>